

HALLINTOVALIOKUNNAN MIETINTÖ 14/2012 vp

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi ulkomaalaislain ja työsopimuslain muuttamisesta sekä eräiksi niihin liittyviksi laeiksi

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on 14 päivänä helmikuuta 2012 lähettänyt hallintovaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen laeiksi ulkomaalaislain ja työsopimuslain muuttamisesta sekä eräiksi niihin liittyviksi laeiksi (HE 3/2012 vp).

Lausunnot

Eduskunnan päätöksen mukaisesti perustuslakivaliokunta ja työelämä- ja tasa-arvovaliokunta ovat antaneet asiasta lausunnot (PeVL 9/2012 vp, TyVL 9/2012 vp), jotka on otettu tämän mietinnön liitteiksi.

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- ylitarkastaja Jutta Gras, ylitarkastaja Tero Mikkola ja poliisitarkastaja Joni Länsivuori, sisäasiainministeriö
- vanhempi hallitussihteeri Päivi Kantanen, työ- ja elinkeinoministeriö
- ylitarkastaja Jarmo Tiukkanen, Maahanmuuttovirasto
- johtaja Kaarina Myyri-Partanen, Etelä-Suomen aluehallintovirasto
- asiantuntija Riitta Wärn, Elinkeinoelämän keskusliitto EK ry.

Lisäksi kirjallisen lausunnon ovat antaneet

- oikeusministeriö
- Akava ry
- Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry
- Toimihenkilökeskusjärjestö STTK ry
- Suomen Yrittäjät ry
- professori Olli Mäenpää.

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi ulkomaalaislakia, työsopimuslakia, lähetetyistä työntekijöistä annettua lakia ja sakon täytäntöönpanosta annettua lakia. Lakeihin tehtäisiin työnantajasanktiodirektiivin täytäntöönpanon edellyttämät välttämättömät muutokset. Suomen lainsäädäntö täyttää pääosin direktiivin asettamat vaatimukset.

Työnantajasanktiodirektiivin tavoitteena on kieltää Euroopan unionin alueella laittomasti oleskelevien kolmansien maiden kansalaisten työhönotto laittoman maahanmuuton torjumiseksi. Tätä tarkoitusta varten direktiivissä säädetään seuraamuksia ja toimenpiteitä koskevista yhteisistä vähimmäisvaatimuksista, joita jäsenvaltioissa sovelletaan tätä kieltoa rikkoviin työnantajiin.

Esityksessä ehdotetaan lisättäväksi ulkomaalaislakiin säännökset oleskeluluvan myöntämiseksi ja harkinta-ajan antamiseksi sellaiselle laittomasti maassa oleskelleelle ja työskennelleelle kolmannen maan kansalaiselle, jonka tapaukseen liittyy erityistä hyväksikäyttöä osoittavat työolot tai joka on ollut alaikäinen laittomasti työskennellessään. Direktiivin edellyttämien tavoin ehdotetut säännökset ovat vastaavankaltaisia kuin ihmiskaupan uhrille myönnettävää oleskelulupaa ja hänelle annettavaa harkintaa koskevat säännökset.

Työsopimuslakiin lisättäisiin uusi 11 a luku, jossa säädettäisiin työnantajasanktioidirektiivin soveltamisalaan liittyvistä erityiskysymyksistä. Laissa säädettäisiin muun muassa työnantajalle määrättävästä seuraamusmaksusta ja työntekijän palkkasaatavien lähettamisestä toiseen valtioon aiheutuneiden kustannusten maksamisesta. Lisäksi uudessa luvussa olisivat säännökset,

jotka koskevat alihankintatilanteissa toimeksiantajan ja pääasiallisen toimeksiantajan sekä mahdollisten muiden alihankkijoiden velvollisuuksia maksaa seuraamusmaksu ja muita työntekijöiden saatavia silloin, kun työnantajana toiminut alihankkija on palkannut luvussa tarkoitettua kolmannen maan kansalaisen.

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi myös lähetetyistä työntekijöistä annettua lakia siten, että lähetetyn työntekijän työnantaja olisi velvollinen maksamaan työsopimuslaissa säädetyt seuraamusmaksun. Lisäksi esityksessä ehdotetaan muutettavaksi sakon täytäntöönpanosta annettua lakia. Seuraamusmaksun täytäntöönpanosta huolehtisi Oikeusrekisterikeskus. Työsuojeluviranomaisten tulisi toimia yhteistyössä Maahanmuuttoviraston kanssa säännösten noudattamisen valvonnassa.

Lait on tarkoitettu tulemaan voimaan keväällä 2012.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Yleisperustelut

Ehdotetuilla lainmuutoksilla pannaan kansallisesti täytäntöön Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2009/52/EY maassa laittomasti oleskelevien kolmansien maiden kansalaisten työnantajiin kohdistettavia seuraamuksia ja toimenpiteitä koskevista vähimmäisvaatimuksista (jäljempänä työnantajasanktioidirektiivi). Direktiivin tarkoituksena on vähentää laittoman maahanmuuton ja pimeän työn houkuttelevuutta ja samalla suojella laitonta maahanmuuttajaa hyväksikäytöltä.

Suomen lainsäädäntö täyttää pääosin direktiivin asettamat vaatimukset. Direktiivin täytäntöönpano edellyttää kuitenkin muutoksia sisäasiainministeriön, työ- ja elinkeinoministeriön sekä oikeusministeriön toimialaan kuuluvaan lainsäädäntöön.

Keskeisimmät muutokset kohdistuvat työsopimuslakiin (55/2001). Esityksellä luodaan työnantajille laittomien työntekijöiden palkkaamista koskeva seuraamusjärjestelmä, joka osataan on omiaan ehkäisemään ilmiön laajenemis-

ta. Samalla se vähentää harmaan talouden vetovoimaa ja sen aiheuttamaa vääristymää kilpailulle. Keskeisin ulkomaalaislakiin (301/2004) ehdotettu muutos koskee harkinta-ajan antamista ja oleskeluluvan myöntämistä työntekijälle tilanteissa, joissa tapaukseen liittyy erityistä hyväksikäyttöä osoittavat työolot tai työntekijä on ollut alaikäinen.

Lainmuutoksen myötä Maahanmuuttovirastolle annetaan uusi tehtävä, seuraamusmaksun määrääminen laittomasti maassa oleskelevan henkilön palkanneelle työnantajalle. Direktiivin täytäntöönpano lisää myös työsuojeluviranomaisten tehtäviä kolmansista maista tulevien henkilöiden laittoman työnteon valvonnassa, koska jäsenvaltioiden on varmistettava, että ne tekevät tehokkaita ja riittäviä tarkastuksia. Hallintovaliokunta tähdentää, että direktiivin tehokkaaksi täytäntöön panemiseksi on tarpeen huolehtia siitä, että viranomaisilla on tehtävien hoitamiseen asianmukaiset voimavarat. Lisäksi uuteen sääntelyyn perehdyttämiseen sekä yhteis-

työkäytäntöjen kehittämiseen tulee kiinnittää erityistä huomiota.

Direktiivi olisi tullut panna kansallisesti täytäntöön 20.7.2011 mennessä. Euroopan komissio on jo antanut Suomelle kehotuksen saattaa lainsäädäntö vastaamaan direktiiviä. Valiokunta pitää myönteisenä, että direktiivi saatetaan nyt kansallisesti täytäntöön, ja valiokunta kiirehtii lainmuutosten voimaansaattamista.

Hallituksen esityksen perusteluista ilmenevistä syistä ja saamansa selvityksen perusteella valiokunta pitää esitystä tarpeellisenä ja tarkoituksenmukaisena. Valiokunta puoltaa hallituksen esitykseen sisältyvien lakiehdotusten hyväksymistä seuraavin huomautuksin ja muutosehdotuksin.

Yksityiskohtaiset perustelut

1. Laki ulkomaalaislain muuttamisesta

52 d §. Oleskeluluvan myöntäminen laittomasti maassa oleskelleelle ja työskennelleelle kolmannen maan kansalaiselle. Työnantajasanktioidirektiivin kansallinen täytäntöönpano tukeutuu oleskelulupaan liittyvissä säännöksissä pitkälti ns. uhridirektiivin kansallisessa täytäntöönpanossa omaksuttuihin ratkaisuihin. Tämä peruslähtökohta on ilmaistu työnantajasanktioidirektiivin 13 artiklan 4 kohdassa, jonka mukaan jäsenvaltioiden on määritettävä kansallisessa lainsäädännössä edellytykset, joilla ne voivat myöntää oleskeluluvan asianomaisille kolmansien maiden kansalaisille vastaavanlaisia järjestelyjä noudattaen kuin direktiivin 2004/81/EY soveltamisalaan kuuluville kolmansien maiden kansalaisille. Komissio on viitannut uhridirektiivin säännöksiin myös muun muassa oleskeluluvan haltijan kohtelun ja oleskeluluvan uusimatta jättämisen ja peruuttamisen yhteydessä. Hallintovaliokunta pitää näin ollen ehdotettua sääntelyä perusteltuna.

Ihmiskaupan vastaisen toimintasuunnitelman ohjausryhmä on nostanut loppuraportissaan esiin eräitä ihmiskaupan uhrille myönnettävään oleskelulupaan liittyviä kysymyksiä. Ohjausryhmä suositti muun muassa selvitettäväksi, millai-

sia vaihtoehtoja on olemassa sille, että ihmiskaupan uhrin edellytetään pääsääntöisesti katkaisevan siteet hyväksikäyttäjiin oleskeluluvan myöntämisen ehtona. Sisäasiainministeriö on asettanut 27.1.2012 hankkeen, jossa on tarkoitus selvittää ihmiskaupan uhreja koskevan lainsäädännön kehittämistarpeita. Hallintovaliokunta viittaa hallituksen esityksen perusteluihin ja katsoo, että jos ihmiskaupan uhrille myönnettävää oleskelulupaa koskeviin säännöksiin päädytään ehdottamaan muutoksia, on tarpeen samassa yhteydessä tarkastella myös nyt käsiteltävänä olevaa sääntelyä uudelleen.

3. Laki työsopimuslain muuttamisesta

11 a luku. Työnantajien yhteisvastuu palkattaessa laittomasti maassa oleskelevia työntekijöitä

1 §. Soveltamisala. Työelämä- ja tasa-arvovaliokunnan lausuntoon viitaten hallintovaliokunta ehdottaa, että pykälästä poistetaan sen 2 momentti.

4 §. Seuraamusmaksuun vaikuttavat tekijät. Pykälän 2 momentin mukaan seuraamusmaksua korottavana tekijänä otetaan huomioon palauttamisen toimeenpanosta aiheutuvat työntekijän ja tämän mahdollisen saattajan keskimääräiset matkakustannukset, jos työntekijä on palautettu ulkomaalaislain 9 luvun mukaisesti toiseen valtioon. Perustuslakivaliokunta lausunnossaan katsoo, että työntekijän palauttamiskustannuksilla ei ole välitöntä yhteyttä sanktioituun tekkoon eikä niiden näin ollen tule vaikuttaa seuraamusmaksun suuruuteen. Tämän vuoksi lakiehdotuksen 11 a luvun 4 §:n 2 momentti tulee poistaa. Tämä on edellytyksenä lakiehdotuksen käsittelemiselle tavallisen lain säätämisyjärjestyksessä.

Perustuslakivaliokunnan lausuntoon viitaten hallintovaliokunta ehdottaa, että hallituksen esityksessä ehdotettu pykälän 2 momentti poistetaan.

5 §. Palauttamiskustannukset. (Uusi). Työnantajasanktioidirektiivin 5 artiklan 2 b kohdan mu-

kaan laittomasti maassa olleen työnantajalle on määrättävä kolmannen maan kansalaisen palauttamisesta aiheutuneet kustannukset tapauksissa, joissa palauttamismenettely toteutetaan. Direktiivin mukaan jäsenvaltiot voisivat tämän erillisen maksuvelvollisuuden sijaan ottaa seuraamusmaksussa huomioon ainakin palauttamisen keskimääräiset kustannukset. Kuten perustuslakivaliokunnan lausunnosta ilmenee, näin ei voida kansallisen lainsäädännön vuoksi menetellä. Perustuslakivaliokunnan mielestä ei ole kuitenkaan estettä asettaa lakiehdotuksessa työnantajalle palauttamiskustannusten korvausvelvollisuutta seuraamusmaksusta erillisenä asiana, jos siinä otetaan huomioon lausunnossa mainitut edellytykset. Hallintovaliokunta toteaa, että direktiivin sanamuoto ei mahdollista kansallista harkintaa, joten se ehdottaa työelämä- ja tasa-arvovaliokunnan lausuntoon viitaten, että palauttamiskustannuksista säädetään erillään seuraamusmaksusta.

Perustuslakivaliokunnan mukaan palauttamiskustannusten korvausvelvollisuus voidaan asettaa vain, jos työnantaja on omalla toiminnallaan vaikuttanut työntekijän maahantuloon tai maassaoloon esimerkiksi osallistumalla työntekijän rekrytointiin tämän kotimaassa tai muutoin avustamalla työntekijää maahantulossa tai maassaolossa. Hallintovaliokunta ehdottaa tämän ehdon lisäämistä palauttamiskustannusten korvausvelvollisuuden syntymiseen. Tällöin myös sellainen työnantaja, joka ei ole vaikuttanut työntekijän maahantuloon, mutta sen sijaan maassaoloon esimerkiksi suojelemalla työntekijää viranomaisilta tai järjestämällä hänelle asunon, voidaan määrätä korvaamaan palauttamiskustannukset.

Kun palauttamiskustannuksista ehdotetaan säädettäväksi seuraamusmaksusta erillään, tulee sääntelyn muuttuminen ottaa huomioon myös hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen 5 ja 8—12 §:ssä, joiden numerointi myös muuttuu valiokunnan ehdottaman uuden 5 §:n seurauksena 6 ja 9—13 §:ksi. Sakon täytäntöönpanosta annettua lakia (672/2002) ei ole tarkoitus soveltaa palauttamiskustannuksiin.

6 (5) §. *Seuraamusmaksun määrääminen.* Perustuslakivaliokunta on lausunnossaan tarkastellut pykälän säännöksiä Euroopan ihmisoikeussopimukseen pohjautuvan *ne bis in idem* -säännön näkökulmasta. Säännön mukaan ketään ei saa saman valtion tuomiovallan nojalla tutkia uudelleen tai rangaista oikeudenkäynnissä rikoksesta, josta hänet on jo lopullisesti vapautettu tai tuomittu syylliseksi kyseisen valtion lakien ja oikeudenkäyntimenettelyn mukaisesti. Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen ratkaisukäytännön mukaan kiellon soveltamisala ulottuu myös erilaisiin rangaistusluonteisiin hallinnollisiin seuraamuksiin, joten kielto on otettava huomioon työnantajan seuraamusmaksua määrättäessä.

Perustuslakivaliokunnan mukaan ehdotetut säännökset ovat lähtökohtaisesti sopusoinnussa *ne bis in idem* -säännön kanssa. Valiokunta on kuitenkin kiinnittänyt huomiota siihen, että osittain säännökset näyttäisivät vievän kaksoisrangaistavuuden kiellon jopa pidemmälle kuin *ne bis in idem* -säännön voidaan katsoa ehdottomasti vaativan. Tämä koskee erityisesti 4 momentin ensimmäiseen virkkeeseen sisältyvää seuraamusmaksun määräämiskieltoa silloin, kun samasta teosta on vireillä esitutkinta tai syyteharkinta. Valiokunnan mukaan sääntelyratkaisua selittänee se, että ehdotettujen säännösten tarkoituksena on rikosoikeudellisen seuraamusjärjestelmän ensisijaisuus työnantajan seuraamusmaksun määräämiseen nähden ja siihen liittyen mahdollisen päällekkäisen työn välttäminen. Perustuslakivaliokunta on katsonut, että hallintovaliokunnassa on kuitenkin vielä syytä arvioida, onko sääntelyratkaisu perusteltu tältä osin.

Hallintovaliokunta katsoo, että ehdotettu sääntelymalli ottaa hyvin *ne bis in idem* -säännön huomioon. Lisäksi valiokunnan näkemyksen mukaan on arvioitavissa, että ehdotettu sääntely vähentää päällekkäistä työtä eri viranomaismenettelyissä. Näistä syistä hallintovaliokunta pitää ehdotettua sääntelyä perusteltuna ja puoltaa sen hyväksymistä hallituksen esityksen mukaisessa muodossa.

Perustuslakivaliokunnan mukaan kaksoisrangaistavuuden kiellon ei voida katsoa koskevan vain puhtaasti peräkkäisiä menettelyjä, vaan myös samanaikaisesti vireillä olevia menettelyjä. Valiokunnan käsityksen mukaan *ne bis in idem* -säännön huomioon ottamiseksi 4 momentin ensimmäistä ja toista virkettä tulee tulkita siten, että samaa tekoa koskevan seuraamusmaksumenettelyn ja rikosprosessin ollessa samanaikaisesti vireillä seuraamusmaksumenettely on keskeytettävä ja luovuttava maksun määräämisestä, jos rikosprosessi päättyy lainvoimaiseen ratkaisuun, joko vapauttavaan tai langettavaan tuomioon.

Ehdotetun seuraamusmaksun sääntelyssä ei perustuslakivaliokunnan käsityksen mukaan ole tarpeen pyrkiä täydelliseen aukottomuuteen *ne bis in idem* -säännön noudattamiseksi. Tällainen pyrkimys saattaisi johtaa tarpeettoman yksityiskohtaisiin säännöksiin. Lisäksi nykyisessä tilanteessa on otettava huomioon se, että Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen oikeuskäytäntökin on eräiltä kohdin vielä kehittymässä. *Ne bis in idem* -säännön noudattamisen kannalta on kuitenkin perustuslakivaliokunnan mielestä perusteltua, että lainvoimaisen, lopulliseksi jääneen seuraamusmaksun tulee estää samaa tekoa koskevan rikossyytteen tuomioistuinkäsittelyn käynnistyminen tai keskeyttää se, vaikkei mainitussa 4 momentissa asiasta nimenomaisesti säädetäkään. Näin tulkittuna momentin viimeinen virke, joka koskee jo määrätyn seuraamusmaksun poistamista hakemuksesta, ei ole ongelmallinen *ne bis in idem* -säännön kannalta.

Hallintovaliokunta pitää yhtenäisen viranomaiskäytännön muodostumisen vuoksi aiheellisenä, että seuraamusmaksun määräämistoimivalta keskitetään yhdelle viranomaiselle. Esityksen valmisteluvaiheessa on viranomaisen nimeämistä pohdittu perusteellisesti. Esityksen perusteluihin (s. 27) viitaten hallintovaliokunta on päätenyt puoltamaan esitystä Maahanmuuttovi-

raston nimeämisestä seuraamusmaksun määrääväksi viranomaiseksi, mikä on ollut myös säännöshdotuksia valmistelleen työryhmän ehdotus. Pykälän 4 momentin sanamuodon selkeyttämiseksi valiokunta ehdottaa, että ilmaisu "seuraamusmaksun määrännyt viranomainen" sijasta säännöksessä käytetään viranomaisen nimeä "Maahanmuuttovirasto".

10 (9) §. Toimeksiantajan vastuu seuraamusmaksusta ja palauttamiskustannuksista. Työelämä- ja tasa-arvovaliokunnan lausunnon mukaisesti pykälässä ehdotetaan, että palauttamiskustannusten korvausvelvollisuuden syntyminen edellyttää myös toimeksiantajan osalta myötävaikutusta laittoman työntekijän maahantuloon tai maassaoloon. Vastaava muutos ehdotetaan tehtäväksi pääasiallisen toimeksiantajan osalta *11 §:ssä* (hallituksen esityksen 10 §).

11 (10) §. Pääasiallisen toimeksiantajan vastuu. Perustuslakivaliokunnan ja työelämä- ja tasa-arvovaliokunnan lausuntoihin viitaten hallintovaliokunta ehdottaa sääntelyn täsmentämistä siten, että sanonnan "mahdollinen muu alihankkija" sijasta käytetään ilmaisua "toimeksiantajana toimiva muu alihankkija".

Vastaava muutos tulee tehdä myös lakiehdotuksen *12 ja 13 §:ään* (hallituksen esityksen 11 ja 12 §).

Päätösehdotus

Edellä esitetyn perusteella hallintovaliokunta ehdottaa,

että 1., 2., 4. ja 5. lakiehdotus hyväksytään muuttamattomina ja

että 3. lakiehdotus hyväksytään muutettuna (Valiokunnan muutosehdotukset).

Valiokunnan muutosehdotukset

3.

Laki

työsopimuslain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
lisätään työsopimuslakiin (55/2001) uusi 11 a luku seuraavasti:

11 a luku

6 (5) §

**Työnantajien yhteisvastuu palkattaessa lait-
tomasti maassa oleskelevia työntekijöitä**

***Seuraamusmaksun määrääminen ja palautta-
miskustannusten korvaaminen***

1 §

Soveltamisala

(1 mom. kuten HE)

(2 mom. poist.)

2 ja 3 §

(Kuten HE)

4 §

Seuraamusmaksun määrään vaikuttavat tekijät

(1 mom. kuten HE)

(2 mom. poist.)

(2 mom. kuten HE:n 3 mom.)

5 § (*Uusi*)

Palauttamiskustannukset

Työnantaja, joka määrätään maksamaan 3 §:ssä tarkoitettu seuraamusmaksu, on velvollinen korvaamaan 1 §:ssä tarkoitettujen työntekijöiden palauttamisesta aiheutuneet kustannukset tapauksissa, joissa palautusmenettelyt on toteutettu edellyttäen, että työnantaja on omalla toiminnallaan vaikuttanut työntekijöiden maa-
hantuloon tai maassaoloon.

Maahanmuuttovirasto määrää päätöksellään työnantajan sekä 10 ja 11 §:ssä tarkoitettujen toimeksiantajan maksamaan 3 §:ssä tarkoitettua seuraamusmaksun ja 5 §:ssä tarkoitettuja palauttamiskustannukset päätöksessä määrättyssä ajassa. Jos päätöksessä seuraamusmaksu ja palauttamiskustannukset määrätään maksettavaksi myös 10 ja 11 §:ssä tarkoitettulle toimeksiantajalle tai toimeksiantajana toimivalle muulle alihankkijalle, niin työnantaja, toimeksiantaja tai toimeksiantajana toimiva muu alihankkija vastaavat niistä yhteisvastuullisesti.

Seuraamusmaksua ei voida määrätä, jos seuraamusmaksun määräämistä koskevaa asiaa ei ole saatettu vireille kahden vuoden kuluessa siitä, kun työntekijän työsuhde on päättynyt. Seuraamusmaksu ja palauttamiskustannukset vanhentuvat viiden vuoden kuluttua sitä seuranneen vuoden alusta, jona ne on määrätty.

Seuraamusmaksu ja palauttamiskustannukset määrätään maksettavaksi valtiolle. Seuraamusmaksun täytäntöönpanosta säädetään sakon täytäntöönpanosta annetussa laissa (672/2002).

Seuraamusmaksua ei voida määrätä sille, jota epäillään samasta teosta esitutkinnassa, syyteharkinnassa tai tuomioistuimessa vireillä olevassa rikosasiassa. Maksua ei voida määrätä myöskään sille, joka samasta teosta on lainvoimaisesti tuomittu rangaistukseen. Maahanmuuttoviraston on hakemuksesta poistettava maksu, jos se, jolle on määrätty seuraamusmaksu, on epäiltynä

samasta teosta tuomioistuimessa vireillä olevassa rikosasiassa tai myöhemmin tuomitaan samasta teosta rangaistukseen.

7 ja 8 (6 ja 7) §
(Kuten HE)

9 (8) §

Toimeksiantajan vastuu työntekijän saatavista

(1 mom. kuten HE)

Toimeksiantaja on 1 momentissa säädetyllä tavalla velvollinen maksamaan 8 §:n 1 momentissa tarkoitetut kustannukset. Toimeksiantaja voi myös osoittaa, että hänen vastuunsa 1 momentissa säädetyistä työntekijän saatavista koskee muuta kuin 8 §:n 2 momentissa tarkoitettua aikaa työsuhteen kestosta.

10 (9) §

Toimeksiantajan vastuu seuraamusmaksusta ja palauttamiskustannuksista

Jos 1 §:ssä tarkoitetun työntekijän työnantaja on alihankkija, tämän välitön toimeksiantaja on velvollinen maksamaan yhteisvastuullisesti työnantajan kanssa 3 §:ssä säädetyn seuraamusmaksun ja 5 §:ssä tarkoitetut palauttamiskustannukset.

Seuraamusmaksu voidaan määrätä toimeksiantajalle vain, jos se määrätään myös työnantajalle. *Palauttamiskustannukset voidaan määrätä toimeksiantajalle, jos toimeksiantaja on vaikuttanut laittoman työntekijän maahantuloon tai maassaoloon.*

11 (10) §

Pääasiallisen toimeksiantajan vastuu

Pääasiallinen toimeksiantaja tai *toimeksiantajana toimiva* muu alihankkija on velvollinen yhteisvastuullisesti alihankkijana toimineen työnantajan kanssa maksamaan 3 §:ssä säädetyn seuraamusmaksun ja 9 §:ssä säädetty työntekijän saatavat ja kustannukset, jos he tiesivät työnteki-

jän oleskelevan laittomasti maassa, *sekä palauttamiskustannukset, jos pääasiallinen toimeksiantaja tai toimeksiantajana toimiva muu alihankkija on vaikuttanut laittoman työntekijän maahantuloon tai maassaoloon.*

12 (11) §

Toimeksiantajien takautumisoikeus

Välittömällä toimeksiantajalla, pääasiallisella toimeksiantajalla ja *toimeksiantajana toimivalla* muulla alihankkijalla on oikeus vaatia 1 §:ssä tarkoitetun työntekijän työnantajana olevalta tai olleelta alihankkijalta takaisin, mitä he ovat 9—11 §:n mukaan suorittaneet seuraamusmaksuna, *palauttamiskustannuksina*, työntekijän saatavina tai kustannuksina työnantajan ohella tai tämän sijaan.

13 (12) §

Vastuusta vapautuminen

Työnantaja, välitön toimeksiantaja, pääasiallinen toimeksiantaja ja *toimeksiantajana toimiva* muu alihankkija ei ole velvollinen maksamaan 3 §:ssä säädettyä seuraamusmaksua eikä 5 §:ssä säädettyjä *palauttamiskustannuksia*, jos voimassa oleva oleskelulupana tai muuna oleskeluoikeuden antavana asiakirjana esitetty työntekijää koskeva asiakirja oli väärennetty eikä hän tiennyt sitä.

Välitön toimeksiantaja, pääasiallinen toimeksiantaja ja *toimeksiantajana toimiva* muu alihankkija ei ole velvollinen maksamaan 9 §:ssä säädettyjä työntekijän saatavia ja kustannuksia, jos 1 momentissa tarkoitettu asiakirja oli väärennetty eikä hän tiennyt sitä.

Välitön toimeksiantaja ei myöskään ole velvollinen maksamaan 3 §:ssä säädettyä seuraamusmaksua, 5 §:ssä säädettyjä *palauttamiskustannuksia* eikä 9 §:ssä säädettyjä työntekijän saatavia ja kustannuksia, jos hän voi osoittaa hankkineensa työnantajana olevalta alihankkijalta tilaajan selvitysvelvollisuudesta ja vastuusta ulkopuolista työvoimaa käytettäessä annetun lain (1233/2006) 5 §:ssä tarkoitetut selvitykset

HaVM 14/2012 vp — HE 3/2012 vp

ja todistukset ja hän on huolehtinut alihankkijan kanssa tekemissään sopimuksissa tai muutoin käytettävissään olevin keinoin siitä, että työnantajan käyttämällä työntekijöillä on ulkomaalaislaissa tarkoitettu työntekijän oleskelulupa tai muu oleskeluoikeuden antava asiakirja.

(4 mom. kuten HE)

Voimaantulosäännös
(Kuten HE)

Helsingissä 14 päivänä kesäkuuta 2012

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

vpj.	Maarit Feldt-Ranta /sd	Markus Lohi /kesk
jäs.	Heikki Autto /kok	Pirkko Mattila /ps
	Rakel Hiltunen /sd	Outi Mäkelä /kok
	Reijo Hongisto /ps	Tapani Mäkinen /kok
	Risto Kalliorinne /vas	Osmo Soininvaara /vihr
	Mika Kari /sd	Ulla-Maj Wideroos /r
	Elsi Katainen /kesk	vjäs. Anne Holmlund /kok
	Timo V. Korhonen /kesk	Antti Rantakangas /kesk.
	Antti Lindtman /sd	

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Minna-Liisa Rinne.